

Byla C-439/23

Prašymo priimti prejudicinį sprendimą santrauka pagal Teisingumo Teismo procedūros reglamento 98 straipsnio 1 dalį

Gavimo data:

2023 m. liepos 13 d.

Prašymą priimti prejudicinį sprendimą pateikęs teismas:

Tribunale Civile di Padova (Italija)

Nutarties dėl prašymo priimti prejudicinį sprendimą priėmimo data:

2023 m. birželio 22 d.

Ieškovas:

KV

Atsakovė:

CNR – Consiglio Nazionale delle Ricerche

Pagrindinės bylos dalykas

KV pareiškėtas ieškinys, kuriuo siekiama, kad būtų pripažinta jo teisė į viso *Consiglio Nazionale delle Ricerche* (Nacionalinė mokslinių tyrimų taryba, Italija; toliau – C.N.R.) pagal įvairias terminuotas sutartis išdirbto laikotarpio iki jo įdarbinimo neterminuotam laikotarpiui pripažinimą, siekiant, kad būtų įskaitytas darbo stažas ir atitinkamai padidintas darbo užmokestis; taip pat prašoma įpareigoti C.N.R. atkurti jo karjerą ir sumokėti susidariusį darbo užmokesčio skirtumą.

Prašymo priimti prejudicinį sprendimą dalykas ir teisinis pagrindas

Remiantis SESV 267 straipsniu, prašoma išaiškinti Direktyvos 1999/70/EB 4 punkto 1 dalį, visų pirma tai, ar ji gali būti taikoma terminuotoms darbo sutartims, sudarytoms ir pasibaigusioms, pirma, iki šios direktyvos įsigaliojimo ir, antra, laikotarpiu nuo šios direktyvos įsigaliojimo dienos iki valstybėms narėms nustatyto direktyvos perkėlimo į nacionalinę teisę termino pabaigos.

Prejudicinis klausimas

Ar 1999 m. birželio 28 d. Tarybos direktyvos 1999/70/EB dėl Europos profesinių sąjungų konfederacijos (ETUC), Europos pramonės ir darbdavių konfederacijų sąjungos (UNICE) ir Europos įmonių, kuriose dalyvauja valstybė, centro (CEEP) bendrojo susitarimo dėl darbo pagal terminuotas sutartis 4 punkto 1 dalis:

- turi būti *ratione temporis* taikoma terminuotiems darbo santykiams, nustatytiems ir pasibaigusiems suėjus sutartyje numatytam terminui iki Direktyvos 1999/70/EB įsigaliojimo (1999 m. liepos 10 d.);
- turi būti *ratione temporis* taikoma terminuotiems darbo santykiams, nustatytiems pagal individualią darbo sutartį, sudarytą iki Direktyvos 1999/70/EB įsigaliojimo (1999 m. liepos 10 d.), ir pasibaigusiems suėjus sutartyje numatytam terminui dieną, esančią laikotarpiu nuo šios direktyvos įsigaliojimo iki valstybėms narėms nustatyto direktyvos perkėlimo į nacionalinę teisę termino pabaigos (2001 m. liepos 10 d.);
- turi būti *ratione temporis* taikoma terminuotiems darbo santykiams, nustatytiems pagal individualią darbo sutartį, sudarytą laikotarpiu nuo Direktyvos 1999/70/EB įsigaliojimo (1999 m. liepos 10 d.) iki valstybėms narėms nustatyto direktyvos perkėlimo į nacionalinę teisę termino pabaigos (2001 m. liepos 10 d.), ir pasibaigusiems suėjus sutartyje numatytam terminui po pastarosios dienos?

Nurodytos Sąjungos teisės nuostatos

Europos Sąjungos pagrindinių teisių chartija, visų pirma jos 21 straipsnis;

Direktyva 1999/70/EB, visų pirma jos 4 punktas, kuriame įtvirtintas pagal terminuotas sutartis dirbančių darbuotojų ir panašių nuolatinių darbuotojų nediskriminavimo principas;

Sutartis dėl Europos Sąjungos veikimo, visų pirma jos 267 straipsnis.

Nurodytos nacionalinės teisės nuostatos

Nuo 2001 m. spalio 24 d. galiojantis *Decreto legislativo 6 settembre 2001, n. 368* (2001 m. rugsėjo 6 d. Įstatyminis dekretas Nr. 368), kuriuo įgyvendinta Direktyva 1999/70/EB, visų pirma jo 6 straipsnis; pagal jį darbuotojas, įdarbintas pagal terminuotą sutartį, turi teisę į atostogas ir kitas garantijas, numatytas panašioms darbuotojams, dirbantiems pagal neterminuotą sutartį, proporcingai jo darbo laikui, jei tai nėra objektyviai nesuderinama su terminuotos sutarties pobūdžiu.

Klostantis pagrindinės bylos faktinėms aplinkybėms galiojusios redakcijos *legge 20 marzo 1975, n. 70* (1975 m. kovo 20 d. Įstatymas Nr. 70), visų pirma jo 36 straipsnis, pagal kurį C.N.R. suteikiama teisė įdarbinti mokslininkus ir aukštos kvalifikacijos techninius darbuotojus pagal terminuotas sutartis, kurių trukmė neviršija penkerių metų.

Glaustas faktinių aplinkybių ir proceso aprašymas

- 1 C.N.R., Italijos valstybinė įstaiga, kurios uždavinys – vykdyti ir skatinti mokslinių tyrimų veiklą pagrindinėse žinių plėtojimo ir jų taikymo srityse, pagal 1975 m. kovo 20 d. Įstatymo Nr. 70 36 straipsnį sudarė su ieškovu KV keletą terminuotų darbo sutarčių.
- 2 Konkrečiai, nuo 1993 m. lapkričio 2 d. iki 1995 m. kovo 31 d. C.N.R. įdarbino KV kaip III lygio technologą, nuo 1995 m. rugpjūčio 1 d. iki 2000 m. rugpjūčio 1 d. jis buvo įdarbintas eiti tas pačias pareigas, o nuo 2000 m. rugsėjo 4 d. iki 2001 m. gruodžio 31 d. buvo įdarbintas kaip III lygio mokslininkas.
- 3 Pastaroji sutartis buvo nutraukta 2001 m. rugsėjo 30 d. po to, kai KV laimėjo viešąjį konkursą ir nuo 2001 m. spalio 1 d. buvo paskirtas III lygio mokslininku neterminuotam laikotarpiui.
- 4 Vis dėlto įdarbinimo neterminuotam laikotarpiui metu KV nebuvo pripažintas darbo stažas, įgytas pagal minėtas terminuotas darbo sutartis, sudarytas iki valstybėms narėms nustatyto Direktyvos 1999/70/EB perkėlimo į nacionalinę teisę termino pabaigos, t. y. 2001 m. liepos 10 d.
- 5 Taigi 2022 m. vasario 8 d. KV pareiškė ieškinį *Tribunale di Padova* (Paduvos teismas, Italija), jame prašė pripažinti pagal minėtas tris terminuotas darbo sutartis išdirbtą laikotarpį, kad būtų įskaitytas įgytas darbo stažas, turintis įtakos jo darbo užmokesčiui.

Svarbiausi pagrindinės bylos šalių argumentai

- 6 Proceso šalis C.N.R. prašo atmesti ieškinį ir nurodo, kad Direktyva 1999/70/EB negalioja atgaline data.

Glaustas prašymo priimti prejudicinį sprendimą pagrindimas

- 7 Pirmiausia prašymą priimti prejudicinį sprendimą pateikęs teismas pažymi, kad pagrindinėje byloje neginčijama, jog pagal Italijos teisę į darbuotojo, įdarbinto pagal terminuotą sutartį, kaip tai suprantama pagal Įstatymo Nr. 70/1975 36 straipsnį, išdirbtus laikotarpius neatsižvelgiama pripažįstant visą įgytą darbo stažą net ir tuo atveju, kai jis vėliau įdarbinamas neterminuotam laikotarpiui, priešingai nei tuo atveju, kai darbuotojai nuo pat pradžių buvo įdarbinti tokiam pačiam darbui neterminuotam laikotarpiui.

- 8 Prašymą priimti prejudicinį sprendimą pateikęs teismas mano, kad teikiant šį prašymą priimti prejudicinį sprendimą yra svarbu išsiaiškinti dėl nuo 1999 m. liepos 10 d. galiojančios Direktyvos 1999/70/EB, kurią valstybės narės turėjo perkelti į nacionalinę teisę iki 2001 m. liepos 10 d., 4 punkto 1 dalies taikymo laiko atžvilgiu. Šiuo klausimu teismas pažymi, kad Italijos jurisprudencijoje egzistuoja du skirtingi požiūriai.
- 9 Remiantis pirmuoju požiūriu, minėtos direktyvos 4 punktas, taigi ir jame įtvirtintas nediskriminavimo principas, netaikomas terminuotiems darbo santykiams, kurie visiškai pasibaigė iki valstybėms narėms nustatyto direktyvos perkėlimo į nacionalinę teisę termino. Tai grindžiama Sąjungos teisės negaliojimo atgaline data principu, pagal kurį materialinės teisės normos taikomos tik faktinei padėčiai, susiklosčiusiai po jų įsigaliojimo, nebent pačioje Sąjungos teisėje būtų nustatytas jų galiojimas atgaline data.
- 10 Pagal antrąjį, naujesnį požiūrį, kuris, atrodo, įsitvirtino *Corte di cassazione* (Kasacinis teismas, Italija) nacionalinėje jurisprudencijoje, teigiama, kad apskaičiuojant bendrą darbuotojo, įdarbinto neterminuotam laikotarpiui, darbo stažą, galima atsižvelgti ir į išdirbtus darbo pagal terminuotą sutartį laikotarpius, kurie visiškai pasibaigė iki Direktyvos 1999/70/EB įsigaliojimo. Ši kryptis grindžiama Europos Sąjungos Teisingumo Teismo jurisprudencijoje suformuotu aiškinimo principu, pagal kurį nauja taisyklė, išskyrus išimtis, taikoma nedelsiant „būsimoms“ padėties, susiklosčiusios galiojant ankstesnei taisyklei, „pasekmėms“ (2010 m. birželio 10 d. Sprendimo *INPS*, C-395/08 ir C-396/08, 53 punktas; 2013 m. rugsėjo 12 d. Sprendimo *Kuso*, C-614/11, 25 punktas; 1970 m. balandžio 14 d. Sprendimo *Brock*, C-68/69, 7 punktas; 1986 m. liepos 10 d. Sprendimo *Licata / ESRK*, C-270/84, 31 punktas; 2002 m. balandžio 18 d. Sprendimo *Duchon*, C-290/00, 21 punktas; 2008 m. gruodžio 11 d. Sprendimo *Komisija / Freistaat Sachsen*, C-334/07, 43 punktas; 2008 m. gruodžio 22 d. Sprendimo *Centeno Mediavilla ir kt. / Komisija*, C-443/07, 61 punktas).
- 11 Vis dėlto, prašymą priimti prejudicinį sprendimą pateikęs teismo nuomone, šis Teisingumo Teismo jurisprudencijoje įtvirtintas aiškinimo principas turi būti suprantamas taip, kad juo patvirtinamas pirmasis iš dviejų minėtų jurisprudencijoje egzistuojančių požiūrių. Kai Teisingumo Teismas nurodo, kad nauja taisyklė taikoma „būsimoms <...> pasekmėms“, jis iš esmės turi omenyje tik tą faktinę padėtį, kuri susiklostė iki naujos Sąjungos teisės taisyklės įsigaliojimo ir kuri iš esmės tęsiasi ir po to, o ne padėtį, kuri susiklostė ir visiškai išnyko iki naujos taisyklės įsigaliojimo.
- 12 Prašymą priimti prejudicinį sprendimą pateikęs teismo nuomone, tokia išvada atitinka teisinio saugumo ir teisėtų lūkesčių apsaugos principų nustatytus apribojimus, pagal kuriuos draudžiama atgaline data taikyti materialinės Sąjungos teisės normas teisiniams santykiams, nustatytiems iki jų įsigaliojimo, nebent iš jų teksto, tikslo ar struktūros akivaizdžiai matyti, kad jomis turi būti pripažintas toks poveikis (2021 m. vasario 25 d. Sprendimo *Caisse pour l'avenir des enfants*, C-129/20, 31 punktas; 2002 m. sausio 29 d. Sprendimo *Pokrzepowicz-Meyer*,

C-162/00, 49–50 punktai; 2015 m. kovo 26 d. Sprendimo *Komisija / Moravia Gas Storage*, C-596/13 P, 32 ir 33 punktai; 2013 m. lapkričio 7 d. Sprendimo *Gemeinde Altrip ir kt.*, C-72/12, 22 punktas; 1981 m. lapkričio 12 d. Sprendimo *Meridionale Industria Salumi ir kt.*, 212/80–217/80, 9 punktas; 2006 m. vasario 23 d. Sprendimo *Molenbergnatie*, C-201/04, 31 punktas; 1982 m. vasario 10 d. Sprendimo *Bout*, C-21/81, 13 punktas; 1993 m. liepos 15 d. Sprendimo *GruSa Fleisch*, C-34/92, 22 punktas).

- 13 Be to, prašymą priimti prejudicinį sprendimą pateikęs teismas pažymi, kad toks aiškinimas išplaukia iš Teisingumo Teismo sprendimų, kuriais pagal minėtą antrąjį nacionalinėje jurisprudencijoje egzistuojantį požiūrį grindžiamas kitoks aiškinimas (1986 m. liepos 10 d. Sprendimo *Licata / ESRK*, C-270/84, 31 punktas; 1999 m. birželio 29 d. Sprendimo *Butterfly Music*, C-60/98, 24 punktas; 1970 m. balandžio 14 d. Sprendimo *Brock*, C-68/69, 6–9 punktai; 2018 m. sausio 24 d. Sprendimo *Pantuso ir kt.*, C-616/16 ir C-617/16, 37 punktas; Sprendimo *Centeno Mediavilla ir kt. / Komisija* 64 punktas; Sprendimo *Komisija / Freistaat Sachsen* 33 ir 53 punktai; Sprendimo *Gavieiro Torres* 90 punktas; Sprendimo *INPS* 52–55 punktai; 2022 m. birželio 22 d. Sprendimo *Volvo*, C-267/20, 99–104 punktai, taip pat minėti sprendimai *Pokrzepowicz-Meye* ir *Kuso*).
- 14 Šiomis aplinkybėmis prašymą priimti prejudicinį sprendimą pateikęs teismas mano, kad Direktyvos 1999/70/EB 4 punkto 1 dalis, aiškinama atsižvelgiant į Teisingumo Teismo jurisprudenciją dėl Sąjungos teisės negaliojimo atgaline data ir naujos taisyklės taikymo „būsimoms“ praeityje susiklosčiusios padėties „pasekmėms“, turi būti suprantama taip, kad ji neapima ieškovo ir C.N.R. terminuotų darbo santykių nuo 1993 m. lapkričio 2 d. iki 1995 m. kovo 31 d. ir nuo 1995 m. rugpjūčio 1 d. iki 2000 m. rugpjūčio 1 d., nes šie santykiai atsirado ir pasibaigė iki direktyvos perkėlimo į nacionalinę teisę termino pabaigos. Kita vertus, minėtas punktas taikomas ieškovo ir C.N.R. terminuotiems darbo santykiams nuo 2000 m. rugsėjo 4 d. iki 2001 m. rugsėjo 30 d., nes jie tęsėsi direktyvos perkėlimo į nacionalinę teisę termino pabaigos dieną.